Program för minoritetspolitiskt arbete

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Senast antagen	Beslutsinstans
Program för minoritetspolitiskt arbete	Plan	2026-10-26 § 201	Kommunfullmäktig
Administrationsansvarig	**Version**	**Diarienummer**	**Giltig till**
Kommunledningsförvaltningen	1	26KS171	Tillsvidare
Dokumentinformation	Program för minoritetspolitiskt arbete		
Dokumentet gäller för	Alla nämnder		

Inledning

Enligt Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk ska kommuner anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Sveriges nationella minoriteter är samer, sverigefinnar, tornedalingar, judar och romer. Samer har dessutom en särställning som urfolk, vilket innebär att deras rättigheter stärks både nationellt och internationellt. De erkända nationella minoritetsspråken är samiska, finska, meänkieli, jiddisch och romani chib.

Piteå kommuns minoritetspolitiska arbete bygger på Piteå kommuns Vision 2050 som bland annat lyfter fram ett samhälle som präglas av gemenskap och mångfald, där mötesplatser skapar utrymme för att olika kulturer kan synliggöras och utvecklas. Piteå ska förbli en trygg och trivsam plats, där inkludering och mångfald är nyckelbegrepp för att skapa en kommun där alla känner sig delaktiga.

Detta program anger mål för Piteå kommuns minoritetspolitiska arbete och insatsområden som ska bidra till uppfyllande av respektive mål. Dokumentet syftar till att uppfylla kommunens skyldigheter i fråga om mål och riktlinjer enligt Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Detta innebär bland annat att ge inflytande och föra samråd, informera om rättigheter, skydda och utveckla minoritetsspråken och kulturen samt beakta barn, unga och äldres behov.

Minoritetslagens allmänna bestämmelser gäller i hela landet och omfattar samtliga fem nationella minoriteter och minoritetsspråk. Minoritetslagen innehåller bestämmelser om förstärkt skydd för finska, meänkieli och samiska i de så kallade förvaltningsområdena. I förvaltningsområdena har enskilda ytterligare rättigheter att använda sitt språk och stödjas i språkutveckling samt kulturell identitet. Piteå är förvaltningsområde för samiska och därför gäller denna rättighet samer.

Mål och insatsområden

Piteå kommuns mål för sitt minoritetspolitiska arbete är uppdelat under fem områden.

1. Inflytande och delaktighet (samråd)
2. Information och myndighetsbemötande
3. Främjande och synliggörande (språk och kultur)
4. Barn och unga
5. Äldreomsorg

1. Inflytande och delaktighet (samråd)

Enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk ska förvaltningsmyndigheter ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem. Myndigheterna ska också, så långt det är möjligt, föra samråd i en strukturerad dialog med minoriteterna i dessa frågor. Extra viktiga områden att diskutera i samråd är bland annat: förskoleverksamhet, äldreomsorg, frågor som rör barn och unga och biblioteksverksamhet och annan kulturverksamhet.

Mål

De nationella minoriteterna där den samiska befolkningen i Piteå ingår ska känna sig delaktiga, och uppleva att deras röster är betydelsefulla i frågor som berör dem. De ska också erbjudas reella möjligheter att påverka kommunens beslut.

Insatsområden

För att nå målet ska kommunen:

- Föra samråd genom en strukturerad dialog med de nationella minoriteterna, så att deras synpunkter och behov beaktas i kommunens beslut.
- Medverka vid öppna och informella samrådstillfällen och ta vara på varje tillfälle att träffa företrädare för nationella minoriteter och samer.
- Stärka samarbetet mellan sameföreningar och samebyar, för att skapa bättre kontinuitet och gemensamma beröringspunkter.

2. Information och myndighetsbemötande

Enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk ska förvaltningsmyndigheter informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och om det allmännas ansvar enligt lagstiftningen. Informationen kan ges på många olika sätt, till exempel via kommunens webbplats, tryckt material eller direkta möten. Nationella minoriteter har också rätt att använda sitt minoritetsspråk i både muntliga och skriftliga kontakter med kommunen, när den enskilde är part eller ställföreträdande part i ett ärende som har anknytning till förvaltningsområdet. Om en person använder samiska i ett sådant ärende är kommunen skyldig att svara muntligt på samiska.

Mål

Kommunen ska på ett tryggt och tydligt sätt bemöta och stödja personer som använder sitt minoritetsspråk. Sverigefinnar och tornedalingar ska kunna använda sina respektive språk i muntliga och skriftliga kontakter med Piteå kommun om det finns personal som talar språket. Samer ska kunna använda samiska i sina muntliga och skriftliga kontakter med Piteå kommun.

Insatsområden

För att nå målen ska kommunen;

- Tillhandahålla information på kommunens webbplats, delvis även på pitesamiska, för att öka tillgängligheten för minoritetsspråkiga invånare.
- Informera både kommunanställda och allmänheten om minoritetslagstiftningen och vilka rättigheter som finns.
- Delta aktivt i nätverk och samarbeten med andra kommuner inom förvaltningsområden för att stärka kompetens och erfarenhetsutbyte.
- Kartlägga kommunens språkkunskaper, för att kunna använda befintliga resurser bättre och planera behov av utveckling.
- Skapa tydliga strukturer och rutiner för hur kommunen ska bemöta minoritetsspråkiga, så att alla vet vart de kan vända sig och vilket stöd som finns.

- Ge personalen verktyg och stöd för att kunna möta minoritetsspråkiga på ett respektfullt, tryggt och rättssäkert sätt.

3. Främjande och synliggörande (språk och kultur)

Enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk ska förvaltningsmyndigheter skydda och främja de nationella minoritetsspråken, samt stödja möjligheterna att bevara och utveckla de nationella minoriteternas kultur. Barns rätt att utveckla sin kulturella identitet och sitt eget minoritetsspråk ska ges särskilt starkt stöd. Elever som tillhör någon av de nationella minoriteterna har dessutom utökade rättigheter till modersmålsundervisning.

Mål

Nationella minoriteter i Piteå ska känna stolthet, trygghet och tillhörighet i sin kultur och sitt språk. De ska känna att deras bakgrund är välkommen och erkänd, bemötas med respekt och deras rättigheter ska tas på största allvar.

Piteå ska vara en plats där samernas språk och kultur både ska synliggöras och värderas högt.

Insatsområden

För att nå målen ska kommunen;

- Göra en översyn över offentliga byggnader där skyltning på pitesamiska kan vara lämpligt
- Använda pitesamiska och namnet Bidum (Piteå) i sammanhang där det är kulturellt och historiskt relevant.
- Uppmuntra och stödja seminarier, föreläsningar och kulturevenemang som anordnas av nationella minoriteter, sameföreningar och samebyar.
- Anordna temadagar och träffar som lyfter de nationella minoriteternas språk, kultur och historia.
- Verka för att elever får tillgång till sina utökade rättigheter till modersmålsundervisning, i enlighet med lagens intentioner.

4. Barn och unga

Enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk ska kommuner som ingår i ett förvaltningsområde erbjuda plats i förskola där hela eller en väsentlig del av utbildningen bedrivs på samiska, om vårdnadshavare begär det. Kommunen ska dessutom arbeta medvetet och planmässigt med samisk undervisning. Enligt både skollagen och lagen om nationella minoriteter-och minoritetsspråk är grundskolor och gymnasieskolor skyldiga att anordna undervisning i de nationella minoritetsspråken för alla barn och unga som önskar modersmålsundervisning.

Mål

Nationella minoriteters barn i Piteå ska mötas av ett skolväsen som respekterar och stärker deras språkliga och kulturella identitet. Inom samiskt förvaltningsområdet ska samiska barn i

både förskola och grundskola ges goda förutsättningar att få undervisning i samiska, samisk kultur, historia och traditioner.

Insatsområden

För att nå målen ska kommunen:

- Införa en obligatorisk fråga till alla som ansöker om förskoleplats om de önskar barnomsorg på samiska.
- Erbjuda barnomsorg på minoritetsspråk, när tillgång till personal med språkkunskaper finns.
- Sträva efter att erbjuda plats i förskola där hela eller en väsentlig del av utbildningen bedrivs på samiska, i enlighet med förvaltningsområdets intentioner.
- Kartlägga befintliga resurser, personalens språkkunskaper och behov av hur barnomsorgen ska organiseras för att möta efterfrågan.
- Öka samverkan med barn och unga, till exempel genom dialoger, temadagar eller samråd som är anpassade efter ålder.

5. Äldreomsorg

Enligt lagen ska kommun som ingår i ett förvaltningsområde informera och erbjuda den som begär det, möjlighet att få hela eller väsentlig del av den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorg av personal som behärskar samiska. Beakta de äldres behov att upprätthålla sin kulturella minoritet. Verka för att det finns tillgång till personal med språkliga kunskaper där det behövs i omvårdnaden av äldre.

Mål

Service och omvårdnad inom äldreomsorgen ska erbjudas på minoritetsspråk om kommunen har tillgång till personal med sådana språkkunskaper. Samer får och kan använda sitt samiska språk och ta del av samisk kultur i kommunens omsorg och service.

Insatsområden

För att nå målen ska kommunen;

- Förstärka den samiska kulturella identiteten där miljön är utformad med aktiviteter som sång, musik, högläsning, konst, slöjd och mat.
- Informera den som ansöker om bistånd inom ramen för äldreomsorg till att få hela eller väsentlig del av den service och omvårdnad som erbjuds av personal som behärskar språket om kommun har tillgång till personal med språkkunskaper.
- Verka för att organisera äldreomsorgen på lämpligt sätt med kartläggning, samråd och information.

Uppföljning och återrapportering

Piteå kommuns minoritetspolitiska arbete ska årligen utvärderas och återrapporteras till Kommunstyrelsen, Sametinget och Länsstyrelsen i Stockholm.